

פי' רש"י ז"ל

שיר השירים א

פי' א' מהגר"א ז"ל מווילנא

והרועים שהם רועים לאן כמנהג כלומ' בין גדודי הטכומ' הסמוכים טל כומ' ויש להם מלכי' ושרים מנהיגים אותם : (ה) אם לא חדשי לך, זו היא השוכה הרועה אם לא חדשי לך להיכן הלכתי לרעות לאחד את היפה בנשים שחל לא הרועה מלהנהיג אותה לאי לך בעקבי הללן, הסתכלי בפסיעות דרך שהלכו הללן והעקבים ניכרים טארלי"ט

תרעה איכה תרביץ בצהרים שלמה אחיה בעמיה על עדתי חבריה : ה אסרתי תדעי לה תופת בנשים צאילך בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך על משפנות הרעים : ט לססתי ברכבי פרעה דמותיך

בחור שחרו שרי מעלה ונקראים חצירים לפי שגם הם מנהיגים את האומות והם נקראים חצירים בדבר זה כלומר איך אתנהג כדי שאוכל להתקיים בחור שרי האומות : (ה) אם לא חדשי לך היפה פי' היפה הקב"ה אם אתה אינך יודע מקום המרעה היפה בנשים לפי שאמר שחורה אני לכן אמר חשש' כאתה יפה מכל הנשים

לאי לך בעקבי הללן פי' תראה מקום רגלי הללן ותלך על אותו הדרך עד שהבא למקום המרעה וחרעה שם גדווחך אף בחור משכנות הרועים : והנמשל בתשובה זו כי מה שאמרת שאינך יודע סודות המלות ואיך לעשותן לאי לך בעקבי הללן ורעי את גדיתיך דהיינו הלך בדרך אשר הלכו אותן שהיו לפניך והיו בעקבי הללן ורעי את גדיתיך דהיינו הקטנים פי' זה תשובה על מה שאמרת איכה חרעה אני נוהג לך עלה שחרעה הקטנים שלך על משכנות הרועים פי' בחור בתי מדרשות שאלל הרועים דהיינו צה"ל כי כאשר תרגיל את הקטנים בחור בתי מדרשות ירגילו עצמם לחורה כמ"ס על רבי יהושע אשרי וינדרו כי תיחק בשנתעברה תאו לא וזה מזהמ"ד

כדי שישמע תמיד חורה ואף צה"ל כי עמידין בתי מדרשות שבה"ל לקבוצ צה"ל וא"כ כשיהיו יושבין ולומדין תמיד צבהמ"ד אז הם דומים באלו הם צה"ל לכך כשאמרו לר"י איכה סבי בבבל חמה וכשאמרו מקדמא ומחשכא וכו' היינו דלכתי להו ולכן מחמת זה יהיה לכם קיום בין האומות והשרים : (ט) לססתי ברכבי פרעה דמותיך רעיתי פי' לססתי הוא סוס נקבה והיו"ד הנוספת בו כמו היצ"ב בשמים והיינו מפני שלמלחמה הנקבות מטולות יותר : ברכבי פרעה מפני שתיקר הסוסים הטובים באלים מקלרים במ"ס לא ירבה לו סוסים למען השיב העם מלרימה וכמ"ס ותלל

פי' ב' מהגר"א ז"ל מווילנא

(ט) לססתי ברכבי פרעה דמותיך כו', וי"ד נוסף ור"ל להסוס נקיבה שברכבי פרעה דמותיך רעיתי מזהם אני אותך רעיתי, והוא כי מוליא ומבחר הסוסים הוא בחצירים הטובים יותר מכל הסוסים ונפרט אלל המלך הוא המובחר ואמרו שם נקיבה כי סוס זכר הורג (בעליו) במלחמה ואוסרין סוס נקיבה ברכבים ומקשעין אותה וכמו שמקשעין סוס המלך יותר מכולם כן קשעתיך ונפרט סוס פרעה והוא שם המלך כמ"ס פרעה קלף על עזריו ואין הדרך לקרוא המלך בשמו בפנים, וגם זכר מלך מלרים שזדלי הי' שם מובחר התכשיטים מזהב וכסף שילקט לבית פרעה מכל הארצות כן דמותיך רעיתי שקשעתיך בתכשיטין נאים מכלעדי וולתך : והמה גללו לחייך בחורים, כי תכשיטי הסוסים הן על פנים כאשר המנהג גם עתה שעושין מתיכה וזה תכשיט על כל לחי תלחיים ומבולאף ואילך תולין מתיכה מחוברות

ותלך במרכבה מומרים ומסתמא לפרעה מלך מצרים היה מוצחם שבסוסים שבכל העולם ושם היו מקשטין את הסוסים מאוד יותר מקשוט עמנו וגשוחיהן ולכן אמרו בגדולה ציזת הים כו' וסוס פרעה מסתמא קישט חותה ג"כ מאוד מאוד ולכן הלל פרעה היה הסוס היפה מכל הסוסים ולכן אמר לה שדימיתך להסוסים אשר ברכבי פרעה שהיא יפה מכל הסוסים שבעולם כך אחי צעני היפה מכל הכרואי וגם קשטתך מאוד ואמר רעיתי פי' שאתה רעי כבר מאברהם ילחק ויעקב ועכשיו חושב את הקישוטין שקושט חותה: (י) יחוו לחיך בתורים לווארך

לקראתך ברכבי פרעה להושיטך כמו שנאמר דרכת צים סוסים סוסים הרבה שם דמיהיך רעיתי שחקתך מלעקתך שנאמר ואחם חתריטון זאת רחיתי בספרי אגדה, ד"א דמיהיך רעיתי שם דמיהיך רעיתי שם הרחיתי לכל שרעיתי את, לכוסתי קבילת סוסים ובלשון לע"ז קבילת דמיהיך ארשמה"ל בלע"ז כמו אחי דימו להרוג כי שם קשטתך בקישוטים נאים: (י) נאוו לחיך בתורים

בחרוזים, פי' התכשט שעשין כעין ראש תור בעל שלש זוית. לווארך בחרוזים, פי' מחתיכות קטנות שדרך לעשות על הפנים ועל הלוואר כמ"ס כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרותיך והענין שהקצ"ה נחן לנו החורה והמלות והחורה עיקר בראש צלזלים לשמוע וצעין לראות וצפה לדבר והגוף הוא לעשות המלות צידים וברגלים והמלות הן כל עשייתן הוא עשייה צפני עמיה כי אין עמיה מזה או דומה לאחרת ובחורה הדבור שיה לכל החורה ולכן אמר כי לויית חן פי' החורה היא לויית חן שהוא מדבר אחד לראשך וענקים שהם מדברים הרבה של מחיכות קטנות לגרגרותיך שעיך הגוף הוא הלוואר כמ"ס עול לווארו וו"ש כאן נאוו לחיך פי' שקשטתי את לחיך דהיינו שני לחיים שהן ימין ושמאל בתורים בשני תורות חורה שבכתב ותורה שבע"פ וכל א' בעל ג' זוית בחורה שבכתב הוא

פי' ב' מהגר"א מוילנא ו"ל

מוהב ולבנים טובות ומרגליות וכן הוא ענין תכשטי הנערות, וחרוזין הוא תכשטין של לבנים טובות מיושפין בה בן עשיתי לך וקשטתך בתורים שעל לחיים של זהב, והתורין הם משולשין רק אם התכשטין כלו של זהב הוא מעולה במהותו וכשרוים לעשותו מעולה במלאכתו עושין בהם פתחים וליורים ומלפים אותו בכסף רק הזהב יצריק כמו נקודות שבחור הכסף והענין הכ' תכשטין הכ"ל תורים וחרוזים שנושא על הראש ועל הלוואר הוא זה על הראש משום מעלתה אם היא בעלת שכל שהוא בראש, ועל הלוואר שהיא תחילת הגוף מקשטין אותה הקישוט לפי מעשי' שעושה בגוף, לכן חשת ר"ע עשה לה ר"ע על לווארה עיר ירושלים דדהבא וקנינא חשת ר"כ והשיב לה ר"ג שלא עשית מעשים כמותה, ולכן תכשט הראש הוא מקשה א' נגד השכל שהוא א' אבל תכשט הלוואר עשוי מחתיכות חתיכות כי יש כמה מיני מעשים ומה שטוב היום אינו טוב למחר לכן עשויות חתיכות כמ"ס לויית חן הם לראשך לויית חן חבור אבל ענקים לגרגרותיך, והנמשל מוכן. שמומר לה הקצ"ה לסוסתי כו' שמקשה אותה יותר מכל הסוסים כן קשטתך יותר מכל המרכבה שלי שהם המלאכים שבקשו תנה הודך כו' וו"ש נאוו לחיך בתורים לחיך שהם בראש בתורים והוא נגד צ' תורות שהן משולשין כמ"ס אורייתא תלייתא תורה שבכתב תנ"ך ותורה שבע"פ משנה בהיתא גמרא וכל א' היו חיבור לא' מראשו ועד סופו כמו תכשטי הלחי כנ"ל, לווארך בחרוזים קשטתך בתכשטין קטנים כי המלות הם איברים לגוף התורה וגם מפורשים אף שכל התורה הוא חבור א' כנ"ל. תורי זהב כו' אמר כי הכ' תורים נעשה לך עם נקודת הכסף ר"ל כי דורש כל המלות תלוי בנקודת יאכל יאכל חלב חלב, וכן כולן וכל דבר הדבור על אופניו כמו תפוחי זהב במשכיות בסף שאין הזהב נראה חלף לדקי הראות כן הנקודות אינם נראות חלף לדקי הראות: (י) נאוו לחיך כו' זה סוד וס' בראשם וכו' אתה תחזה במלח מכל העם בפנים אנשי חיל כו' ושמת עליהם צוואר, שרי אלפים שרי מאות שרי עשרות צוקן שהוא צוואר דברות פרי עץ הדר פי' הדרת פנים וקן ולכן סרים אין לו זקן וזהו שם הגדול והקדוש